

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני ו' אב תשפ"ג | דף היומי בבלי: גיטין סט | דף הכולל: גיטין סב.

דף היומי בהלכה: מסימן קנ"ג סעיף י"ד עד סעיף י"ח.

מוסר: אהבת חסד - אות ח' עד פרק ח'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: "הרבה ענפים טובים" עד שער הבושה "יש מתבייש אם ימנע"



לתשומת לבכם:

עקב ט' באב, תפוצת המייל השבועי 'לקראת שבת'

תידחה ליום חמישי בערב - מוצאי תשעה באב בשעה 20:00

זקיני, כ"ק האדמו"ר מקאסאן ארה"ב זצ"ל נסע
לאמריקה לפני כמאה שנה, ומאחר ובאותו זמן
היה קשה למצוא שם בשר כשר בלי שום פקפוק,
הוא לא אכל בשר במשך 20 שנה, לא בשר
בהמה ולא בשר עוף. נו? קרה לו משהו? לא!"



הגאון הגדול רבי נפתלי צבי רוטנברג שליט"א, אבד"ק קאסאן בית שמש,

על הסכנה הגדולה בקניית תפילין ומזוזות ממי שאינו מוסמך כראוי

"למעשה זה לא דבר חדש. ה'לבוש' כבר כתב על זה כבר לפני כ-500 שנה, המשנה ברורה מביא את דבריו ומתריע בחריפות רבה בנושא הזה שמוכרים תפילין ומזוזות פסולים שנכתבו על ידי ילדים לפני גיל בר מצווה ואפילו על ידי נשים, וכן על ידי גברים שלא יודעים את ההלכות ומוכרים פרשיות פסולות וכאלו שלא נכתבו לשמה ועוד ועוד.

"למעשה, זה באמת נושא שמלכתחילה קשה יותר לעקוב אחריו מכמה וכמה סיבות, והסיבה העיקרית היא שזה תחום שבו המוכר והלקוח עובדים אחד מול השני במקרים רבים בלי שום תיווך באמצע, וללקוח אין שום דרך לדעת אם המזוזה שהוא קונה כשרה או לא, כי היא יכולה להיראות כשרה ומהודרת, אבל אם היא לא נכתבה כסדרה, או שיש שם מקרה של 'חק

במשך הדורות האחרונים, נרשם שינוי גדול לטובה בכל התחומים של קיום המצוות. השחיטה מהודרת יותר, כשרות המזון מן הצומח נמצאת תחת פיקוח הדוק, הנושא של התולעים במזון עבר שינוי גדול לטובה, וגם תחום הסתם השתנה מאוד", אומר הגרנ"צ רוטנברג שליט"א.

"למעשה, היום האיכות וההידור הרבה יותר גדולה בהרבה מאוד חלקים מהסת"ם. הקלף יותר איכותי, הדיו חזק ועמיד לעורך שנים, יש יכולות טכנולוגיות לייצר בתים חזקים ועמידים מעור של בהמה גסה ועוד ועוד.

"אבל נושא אחד נשאר פרוץ, וכל הניסיונות להכניס אותו תחת פיקוח לא פעלו את פעולתם באופן הראוי - נושא ההשגחה על עצם מלאכת הכתיבה.

תוכות', או שהיא לא נכתבה 'לשמה' ועוד הרבה מאוד מקרים אחרים, המזווה הזאת פסולה, והיא שווה כמו דף שהדפיסו אותו במדפסת.

"אבל האמת היא שדווקא בתחום הזה צריכים להשיג הרבה הרבה יותר מכל התחומים האחרים. כי בזה תלוי קיום מצוות חשובות בכל רגע. יהודי שהמזווה שבפתח ביתו פסולה רח"ל, עובר על מצוות עשה של 'וכתבתם על מזוזות ביתך', בכל רגע ורגע. עם כל שניה נוספת שעוברת הוא צובר עוד ביטול מצוות עשה ועוד ביטול מצוות עשה.

"אומנם הוא עובר על האיסור בשוגג לכאורה, אבל אם היתה לו אפשרות לקנות מזווה מסופר שנמצא תחת פיקוח ובפועל הוא קונה אצל סופר שאינו תחת פיקוח, עד כמה זה נקרא שוגג? אולי כמו מי שנכנס למסעדה ואוכל בשר בלי לבדוק אם יש שם תעודת כשרות?..."

"וגם אם נאמר שהוא שוגג ואפילו אונס, הוא מפסיד את מצוות עשה של מזווה, ובמקום להרוויח בכל רגע ורגע עוד מצווה ועוד מצווה, הוא נשאר נקי מהמצווה הזאת רח"ל.

"ומי מדבר על תפילין, אנשים יכולים לעבור את כל חייהם בעולם הזה בלי לקיים מצוות תפילין אפילו פעם אחת, כי כשהאבא שלו קנה לו את התפילין בבר מצווה, הוא הרגיש מאוד לא נעים והיה חייב לקנות אצל השכן או הגיס, למרות שההוא לא מאוד הקפיד לחזור על ההלכות מעת לעת..."

"היה לי סבא, הגה"צ רבי פנחס שלום רוטנברג זצ"ל, הוא נסע לאמריקה לפני כמאה שנה, ומאחר ובאותו זמן היה קשה למצוא שם בשר כשר בלי שום פקפוק, הוא לא אכל בשר במשך 20 שנה, לא בשר בהמה ולא בשר עוף. נו? קרה לו משהו? לא! הוא לא הפסיד שום מצוות עשה מדאורייתא.

"אבל יהודי שלא מניח תפילין כל ימי חייו, זה אסון! זאת טרגדיה! יהודי שהמזווה שבפתח ביתו אינה כשרה, ה' ישמור ויציל. כמה איסורים שהוא עובר בכל רגע נתון. הוא בא ביום כיפור לבית הכנסת ומכה על חטא, וחושב לעצמו שעכשיו הוא נקי מכל עוון ומכל חטא, אבל הוא לא יודע שבמשך יום הכיפורים יש 24 שעות שמורכבות מ-1,440 דקות ומ-86 אלף שניות, שבכל אחת מהן הוא עובר על ביטול מצוות עשה. ה' ישמור ויציל!"



דבריו של הרב שליט"א נשמעים חריפים מאוד, אבל אנחנו רוצים להבין למה החשש גדול כל כך. הרי בדרך כלל מי שהולך לעסוק בכתיבת סת"ם, אלו אברכים יראים ושלמים, ובוודאי שהם לא יכתבו תפילין ומזוזות בלי ללמוד קודם את ההלכות בצורה מושלמת. לרובם יש גם תעודות שקיבלו כשהתחילו לעסוק במלאכת הקודש, וגם אם הן כבר לא בתוקף, הרי ההלכות לא השתנו מאז, ולמה אם כן החשש הגדול בעניין???

"אני אספר לכם סיפור", משיב הרב שליט"א. "יש לי בית נכנס שנמצא כאן בסמוך, ולפני כמה שנים הבחנתי שיש חברותא

שלומדים שם גמרא מדי יום. באחת הפעמים פתחתי בשיחה עם האברכים ושאלתי במה הם עוסקים. אחד מהם השיב לי שהוא סופר סת"ם, וכמובן שמיד שאלתי אותו אם יש לו תעודה. הוא השיב בשלילה, אין לו תעודה והוא לא צריך תעודה, אנשים מכירים אותו ויודעים שהוא ירא שמים, הוא עצמו למד את ההלכות היטב, בשביל מה צריך תעודה???

"אחרי שנתיים אני רואה אותו לומד הלכות סת"ם, הוא שקע בלימוד הזה בעיון וביסודיות. שאלתי מה קרה שהוא לומד שוב את ההלכות, והוא השיב שהוא מוציא תעודה. למה באמת? כי התקשר אליו יהודי מארה"ב להזמין ספר תורה, הם כבר סיכמו על תשלום נאה וכל הפרטים, ולבסוף שאל היהודי האמריקאי אם יש לו תעודה. כשהשיב בשלילה, ירדה העסקה לטמיון. אותו סופר החליט שאם כך הם פני הדברים נראה שיש ביקוש גובר דווקא לסופרים על תעודה, ולכן הוא החליט ללמוד מחדש את ההלכות ולהוציא תעודה.

"אחרי כמה שבועות הוא בא אלי, והודה באוזני כמשיח לפי תומו, שעד עכשיו הוא לא ידע בכלל שיש מושג כזה של 'חק תוכות על ידי כתיבה'. הוא כבר כתב הרבה מאוד תפילין ומזוזות, והיה חסר לו ידע בסיסי מאוד. זה אומנם לא מופיע במשנה ברורה, וגם לא בספרים הנפוצים האחרים שלומדים הסופרים, אבל כל סופר שמגיע לשיעורים שעוסקים בהלכות אלו, נתקל במושג הזה ולומד אותו ויודע להיזהר בעניין, כי לפי כמה וכמה מהפוסקים זה פסול גמור.

"אני רוצה שיהיה ברור", אומר הרב שליט"א. "אני לא מדבר פה על סופרים שאין להם יראת שמים חלילה. אני מדבר על סופרים שהם יראי שמים, נזהרים בממון חבריהם, שומרים על העיניים, אברכים צדיקים שהולכים כל בוקר למקווה ואין להם בעולמם אלא ד' אמות של הלכה ומלאכת הקודש של כתיבת סת"ם. מי שלא מוציא תעודה ומחדש את התעודה שלו כל שלוש שנים, כמו שקבע מרן בעל שבט הלוי זצ"ל - אסור לקנות אצלו תפילין ומזוזות!!!

"הבעיה שאנשים מרגישים מחויבים. הוא גיס שלי!!! הוא בן שלי!!! שכן קרוב! איך אני יכול לקנות אצל מישהו אחר? זה לא נעים!!!

"רבותי, אם יש לך שכן ששוחט עופות מבלי שלמד את ההלכות כראוי וקיבל סמיכה לך, תקנה אצלו עופות רק בגלל שהוא שכן ולא נעים? אתה תאכל את מה שהוא שחט בגלל שהוא גיס שלך? בוודאי שלא. כך גם בתפילין ומזוזות.

"לא פעם מתברר שסופרים לא למדו את ההלכות אף פעם. הם מסבירים בידענות "אני אף פעם לא מוחק, אז אין לי בעיה של 'כסדרן', אבל זה פיתרון רק לבעיה אחת, כשיש הרבה הלכות נוספות שהם בכלל לא מודעים לקיומן ולא יודעים להיזהר בהן ולשאול מורה הוראה במקרה הצורך.

(מתוך כתבה נרחבת ב'לקראת שבת' פרשת ואתחנן)

כאן פקעה סבלנותי ואמרתי: "פעמיים כבר עניתי לרב". אמר לי הרב טורק "דע לך! כששואלים יהודי למה אתה מחכה, התשובה היא תמיד: 'אני מחכה למשיח'. ובסוגריים להוסיף: 'אני גם ממתין להסעה'..."



הציפיה לגאולה וישועה של הגה"צ רבי משה טורק זצ"ל

שליט"א, כיום ראש ישיבת 'נחלת בנימין' במודיעין-עילית, גילה בשעתו לאחד מבניו של רבי משה, כי בשונה מרבים אחרים הוא תמיד רצה להישאר בתשעה באב בישיבה - והסיבה לכך היתה רבי משה. הוא רצה לשאוב מושגים מיהודי של פעם שליבו מלא ערגה וגעגועים לקדוש ברוך הוא ולגאולה השלימה.

בנו רבי **יוסף צבי** שליט"א מספר, כי בתקופת בחרותו ביקש ממנו בחור בן לעדות המזרח שיספר אותו בג' השבועות שלמנהגם מותר הדבר. הלך לשאול את הגאון רבי **חיים שאול קרליץ** זצ"ל, לימים גאב"ד 'שארית ישראל', שהתיר לו. אך רבי משה לא היה מרוצה מהעניין ולקח לו את המכונה מהיד. הוא התכוון שאמנם מותר, אבל צריך לקיים את הרגש של אבלות, וראוי שימצא מישהו אחר שמוותר לו לכתחילה לספר, ולא להזדקק ל'היתרים' מרב.

בשנים האחרונות, יכלו לפעמים לשמוע אותו מדבר לעצמו ולהיחשף לעולמו הפנימי וטוהר מחשבותיו. סיפר אחד הבנים, כי לא פעם בהיכנסו שמע אותו אומר לעצמו: "ריבונו של עולם! הרי אתה רוצה שהמשיח כבר יבוא. גם אנחנו רוצים, אנחנו מחכים לו כבר יותר מאלפיים שנה. אז אנא תביא אותו כבר..."

היה שגור על פיו כל השנים הלחן הידוע "שיבנה בית המקדש", אותו שר בכל הזדמנות - ותמיד ברצינות ודבקות. היה לו ניגון נוסף מרגש מאד שהיה מנגן אותו הרבה פעמים, ניגון בלי מילים. לאחר בירור נודע לבני המשפחה שזהו ניגון מסורתית שהיו שרים בפרשבורג בסיום הסדר בליל פסח, והיה מוסב על מילים באידיש שביטאו את הציפיה למשיח, משהו בנוסח הזה: "שהקב"ה כבר יביא לנו את המשיח". אף ביומו האחרון, כששכב במיטתו תשוש וחלש, שמעוהו מפזם לעצמו את הניגון ההוא...

(מתוך הספר 'לדמותו של מחנך')

הגה"צ רבי משה טורק זצ"ל, חי בתודעה של ציפיה לגאולה. בכל הזדמנות העלה על נס את ציפיינו לגאולה השלימה ולביאת משיח.

סיפר אחד התלמידים ב'סודי התורה' בתל-אביב רבי **אליהו רבי** שליט"א: בתום יום לימודים שגרתי עמדתי בסמוך לשער התלמוד-תורה והמתנתי להסעה שתקחני לעיר מגורי חולון. המנהל הרב טורק ניגש אלי ושאל: "למה אתה מחכה?" "להסעה לחולון" - השבתי. אחר דקות שאל שוב המנהל: "למה אתה מחכה?" ושוב השבתי: "להסעה לחולון". ואחר דקות שאל בשלישית: "למה אתה מחכה?" כאן פקעה סבלנותי ואמרתי: "פעמיים כבר עניתי לרב". השיב לי המנהל: "דע לך! כששואלים יהודי למה אתה מחכה, התשובה היא תמיד: 'אני מחכה למשיח'. ובסוגריים להוסיף: 'אני גם ממתין להסעה'..." עיקר ציפיינו של יהודי אמורה להיות למשיח!...

בעיקר בלט הדבר בימי בין המצרים, ימים שיוחדו לאבלות ולצער על החורבן והגלות. רבי משה היה שרוי באווירה ממשית של אבל, וניכר היה כי חש את חסרונו של בית המקדש. היה אומר 'תיקון חצות' בחצות היום, כפי שהנהיג מרן ה'חתם סופר' זצ"ל בקהילות הקודש בעיר פרשבורג. העקשנות שלו בעניין נמשכה עד שהיה בגיל תשעים וחמש ויותר; ישב על הארץ ואמר 'תיקון חצות' בכאב אצור, בקול רוטט ובעיניים מצועפות בדמעות.

ובתשעה באב עצמו ניכר היה בו שהוא נתון בסערת-רוח. ישב על הארץ ברוח-קודרת ופלגי מים ירדו מעיניו. את כל הקינות אמר ברגש עצום ובקול מתחנן, דמעתו על לחיו הפגינה כלפי-חוץ כמה גדול היה שברון לבבו. רבים העידו, כי המראה שלו בוכה כילד באמירת הקינות - חיזק אותם. רבי **דניאל יעקובוביץ**

להתחיל את היום ברגל ימין
 חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
 הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..
 המייל היומי של 'דרשו'.

אשה זו לא הייתה יכולה לסבול השפלה נוראה זו, ומתוך מעמקי לבה זעקה אבינו שבשמים לא למעני עשה, ואף לא למען כבוד עמך בית ישראל, אלא למען כבוד שמך יתברך ויתעלה, פתח נא את ארובות השמים וירד 'שלאקס רעגען' (גשם חזק) ויפסק חילול השם הנורא הזה



הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על שורש חורבן הבית ומקור כל הגלות על חסרון האמונה

אשה זו לא הייתה יכולה לסבול השפלה נוראה זו, ומתוך מעמקי לבה זעקה אבינו שבשמים לא למעני עשה, ואף לא למען כבוד עמך בית ישראל, אלא למען כבוד שמך יתברך ויתעלה, פתח נא את ארובות השמים וירד 'שלאקס רעגען' (גשם חזק בלשונם באונגריין) ויפסק חילול השם הנורא הזה. תוך כמה דקות נראו עננים כבדים בשמים, ויפתח ה' את ארובות השמים והחלו לרדת גשמים עזים עד אשר כל הרשעים הבריחו עצמם ומנגניהם אל תוככי הצריפים, אז נשמו גם כל היהודים לרווחה כשיכלו להכנס אל תוככי צריפים. וסיפרה אותה אשה, שממעשה זה שאבו חיזוק במשך כל תקופת המלחמה להאמין כי אבינו רוענו משגיח עלינו על כל צעד ושעל - בראותם שבתוך הסתר הפנים הגדול והנורא שומע הקב"ה את שוועת הזועקים אליו.

שמעתי מדודי כ"ק אדמו"ר רבי שמעלקא מלעלוב שליט"א ששמע מבעל המעשה ה"ה הגה"צ הנודע בשערים ר' מנשה ראזענפעלד זצ"ל, וכך הוה מעשה, ר' מנשה הצטרף לנסיעה עם הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע כדי לשמשו על האניה בלב ים בדרכו לביתו (מארה"ק לפולין). וכיוון שהיה לר' מנשה 'סדר היום' מסודר להפליא - כשהוא משכים קום בשעה 3-4 לפנות הבוקר וממלא את כל יומו בשיעורים וסדרים, וכאן מחמת טלטולי הדרכים (ושימושו את הרבי) נשתבשו לו סדריו, נאנח ר' מנשה ואמר 'רבש"ע, ווען וועט זיך עס שוין ענדיגן און אריבער גיין' (רבש"ע, עד מתי, אימתי יגמרו ויעברו מעלינו כל אלו הטלטולים), והיה הדבר תוך כדי הילוכו עם הרה"ק ר"א, כשמוע הרה"ק את דבריו עמד מלכת ואמר לו במעין גערה 'א' איד דארף נישט וועלען איבער קומען נאר אלעס מקבל זיין באהבה ובשמחה' (לא ימתין איש יהודי שיעברו מעליו זמני הקושי, אלא אדרבה יקבלם באהבה ובשמחה), וכה אמר ר' מנשה שהדברים נחקקו בלבו, ומאז לא התאוונ במשך כל ימי חייו על שום דברו מקרה שאירע לו. וכן הדברים אמורים לכל צרה וצוקה המתרחשים ובאים על האדם, לבל ירך לבבו בראותו כל הרפתקאי דעזו עליו, וידע כי כל הנעשה בעולם לטובתו ולעלייתו הם באים.

(מתוך 'באר הפרשה - תשע"ט)

איתא בגמ' (תענית כט.), כתיב (במדבר יד א) 'ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא', אמר רבה אמר רבי יוחנן אותו היום תשעה באב היה, אמר להם הקב"ה אתם בכיתם בכיה של חנם, ואני קובע לכם בכיה לדורות. נמצינו למדים ששורש חורבן הבית ומקור כל הגלות המר הלוז על חסרון האמונה בא לנו, שהרי זו היתה 'בכיה של חנים' שלהם - שהתרעמו על ה' כמו שנאמר בפרשתן (א כז) 'ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ה' אותנו הוציאנו מארץ מצרים לתת אותנו ביד האמורי להשמידנו', ולא האמינו שיביאם אל ארץ טובה, ומכיוון שפגמו באמונתם השלימה שהקב"ה נמצא עימם תמיד בכל מצב, נסתבב החורבן הנורא, וכדאיתא במדרש (במד"ר טז כ) 'ותשא כל העדה ויתנו את קולם, זה שאמר הכתוב (ירמיה יב ח) נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה, אותו קול שבכיתם גרם לכם להיות שנואין', ונקבע בכיה לדורות.

ונמצינו למדים שמעיקרי ה'תיקון' על החורבן הוא ההתחזקות באמונה בהקב"ה אבינו אב הרחמן השוקד בכל עת ובכל שעה על טובתנו, ושלא לבכות בכיה של חנים. ואף שעבודת ההתחזקות באמונה היא עבודת החיים, ואין לך רגע ורגע שאינו מחויב להשריש בעצמו אמונת אומן בהקב"ה אך בימים אלו שאנו מתאבלים על החורבן ששורשו 'בכיה של חנים' אזי צריכים אנו ביותר להעמיק בטחוננו בקל הטוב.

מעשה שהיה באחד מימי 'תשעה באב' בשנות 'המלחמה', כפי שהעידה אשה אחת מנכדי הגה"ק רבי הלל מקולמייא זי"ע (בת חתנו ר' יצחק אייזיק ליכטנשטיין זצ"ל), אשר נלב"ע לפני כמה שנים, שהפרידו אותה כמו רבי רבבות מאחינו בני ישראל מאמה ובעלה, והכניסוה לאחד המחנות, בהגיע יום תשעה באב הוציאו את כל דרי המחנה לחצר תחת כיפת השמים - ואותו היום יום בהיר בשחקים היה ללא שום זכר לעננים. הרשעים ימ"ש ציוו עליהם לישב על קרקע החצר שהייתה מחופה באבנים משוננות ומחודדות בכדי שידקרו אותם ברגליהם, ועל כולנה העמידו מנגנים בכלי זמר - במינים ועוגב וכל צלצלי שמע, בכוונה תחילה לדכאותם ביום המר והנמהר תשעה באב עד דכדוכה של נפש.



רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il



כשאדם נהנה משלווה ממושכת, לאורך שנים, אין לו שום סיבה לדאגה הוא מתחיל לאבד את חוש הזהירות שלו, הוא לא חושב מה יצא מהמעשים שלו, ומה תהיינה ההשלכות של המילים שהוא אומר. המצב הזה, הוא הגורם לשנאת החינם הגדולה שהיתה אז בעם ישראל



הגאון רבי משה סחייק שליט"א, בימי בין המצרים, אודות ווארט נפלא ששמע ממרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, בעניין אגדות החורבן במסכת בגיטין דף נ"ה

הזאת. הוא היה אומר שכשמעמיקים להבין הפשט בגמרא ששלוש הסיפורים הללו של קמצא ובר קמצא, התרנגול והתרנגולת, והדופן של העגלה, הם רק דוגמאות שמביא רבי יוחנן כדי להסביר מה היה הגורם לחורבן. לימוד למה שהיה אז ולדורות

ראש הישיבה זצ"ל היה מצטט את מה שהתוס' אומרים על המקום: "שבטחו על רוב טובתם ושלוותם לבייש את בר קמצא ולעמוד על בת קיסר והיה להם לפחד ולדאוג מן הפורענות".

כלומר, המצב בעם ישראל היה אז מצב כזה שאנשים לא חישבו על המעשים שלהם. כשאדם נמצא במצב של צרה, בין אם זה עוני או חולי או סכנה מפני אויבים וכדו', הוא נזהר על כל פעולה שלא תגרום לנוק. האדם הסביר מכלכל את צעדיו ובוחן מה תהיה התוצאה שלו.

אבל כשאדם נהנה משלווה ממושכת, לאורך שנים, אין לו שום סיבה לדאגה הוא מעולם לא היה רעב ולא חסר לו שום דבר, הוא מתחיל לאבד את חוש הזהירות שלו, ולהתנהג בצורה חסרת אחריות. הוא לא חושב מה יצא מהמעשים שלו, ומה תהיינה ההשלכות של המילים שהוא אומר.

המצב הזה, הוא הגורם לשנאת החינם הגדולה שהיתה אז בעם ישראל. אנשים לא דאגו מכלום, לא פחדו ולא דאגו מן הפורענות. מה יקרה? לא יקרה כלום! הכל יהיה בסדר!!! או בלשון בני זמנינו "סמוך על סמוך". הגישה הזאת היא גישה מסוכנת, היא מובילה להרס ברוחניות וגם בגשמיות. ממנה באה שנאת החינם הגדולה הזאת. התעוזה של אדם לבוא ולבייש מישהו אחר בצורה כזאת, להשפיל אותו בצורה כזאת ולזרוק אותו מהסעודה שלו בבזות פנים, זה בא מכך שהוא לא חושב על התוצאות ועל ההשלכות של מעשיו.

הרעיון הזה שאנשים חושבים שהם יוכלו להכות את בת המלך והשומרים שלה רק בגלל שהם כרתו עץ, זה הרי חוסר אחריות נוראי. מי עושה כאלו דברים? רק אנשים שלא דואגים מכלום, שמעולם לא דאגו מכלום ולא חשבו אפילו לרגע מה יכולה להיות התוצאה של המעשים שלהם. כנ"ל לגבי הקנאה העזה שהם לבשו בגלל התרנגול והתרנגולת, עד שהרשו לעצמם להתגרות באומה חזקה עם צבא עוצמתי. הם הלכו כסומא על שפת הנהר, בלי לדאוג משום דבר, וכשהתנהגות היא כזאת, התוצאה ההרסנית לא תאחר לבוא רח"ל. (מתוך מאמר נרחב שיופיע בגליון 'לקראת שבת')

כשהאווירה של תשעה באב מרחפת בחלל, אנו מביאים כאן שיחה מעניינת שערכנו עם הגאון רבי משה סחייק שליט"א, בימי בין המצרים, אודות ווארט נפלא ששמע ממרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, בעניין אגדות החורבן במסכת בגיטין דף נ"ה.

סימנא מילתא הוא, שהשנה נלמדו הסוגיות הללו על ידי רבבות אלפי ישראל בימי בין המצרים, במסגרת לימוד הדף היומי.

הגמרא פותחת במימרא של רבי יוחנן: "אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה, אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים, אתרנגולא ותרנגולתא חרוב טור מלכא, אשקא דריספק חרוב ביתר". כשלומדים את הסיפור הזה רגילים להסביר שהגמרא מדברת על שנאת חינם שבגלל המריבה של בעל הסעודה עם בר קמצא, והטעות של השליח חרבה ירושלים. החכמים שהיו באותה סעודה לא מיחו בידו, וענוותנותו של רבי זכריה בן אבקולס הובילה לכך שנחרבה ירושלים.

על כך שאל מרן הגראי"ל שתי שאלות. קודם כל רבי יוחנן אומר משהו אחר, הוא אמר שזה בגלל 'אשרי אדם מפחד תמיד', ומסביר רש"י מה הפירוש מפחד? "דואג לראות הנוולד שלא תארע תקלה בכך אם אעשה זאת". וכל מה שכתוב בגמרא זה דוגמאות על כך אמנם הראשונה על שנאת חינם שאם אותו בעל סעודה לא היה מקשה לבו, אם החכמים שהיו בסעודה היו דואגים לראות מה יצא מהשתיקה שלהם, או אז לא היה בית המקדש נחרב. אבל שתי הדוגמאות הבאות לא קשורות לשנאת חינם אלא שלא חישבו מה יקרה שיכו את החיילים ואת בת הקיסר. וזה פלא עצום וכי רבי יוחנן מחדש שנחרב על שלא חישבו?

בנוסף, אנחנו הרי יודעים שהיו עבירות חמורות בידיהם של ישראל שבאותו הדור, בית שני חרב בעיקר בגלל שנאת חינם, כך כתוב בחז"ל. נו... אם לא היה את הסיפור של קמצא ובר קמצא היה בית המקדש קיים עד היום?

וכי הסיפור על הדופן של העגלה של בת המלך, הוא זה שהביא לחורבן ביתר, הרי ברור שגורלה של העיר נגזר בגלל דברים הרבה יותר משמעותיים, הסיפור הזה הוא רק השלב הראשון בסדר ההשתלשלות של החורבן עצמו, אבל הוא לא הגורם והסיבה לחורבן. אז מה טמון בדברי רבי יוחנן שבגלל 'אשרי אדם מפחד תמיד' חרבה ירושלים?

שמעתי ממרן הגראי"ל זצ"ל, הסבר מופלא ועמוק מאוד לגמרא

ולפתע באמצע הניתוח הרגשתי כיצד לוחצים ומושכים לי את הזורידים... פתאום חשתי רע ביותר, חולשה נוראה. לא יכולתי לדבר ולומר להם, אבל הם ראו במכונת הא.ק.ג. שיש איזה בעיה בלב. הם דיברו ביניהם מה לעשות



הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל על ציפית לישועה

עמך ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך". מדוע התפילות שלנו אינו מתקבלות?

כתוב ב"כוזרי", ואני אצטט את לשונו: "התפילות שלנו כצפצוף הזרזיר". נשאל את האדם: מדוע אתה אומר 'ותחזינה?' הוא ישיב: כך אמרו לי להגיד... נתאר לעצמנו, מישהו מגיע אל המלך ומבקש בקשה, שואל אותו המלך: "אתה באמת זקוק לדבר שאתה מבקש אותו", והלה משיב: "באמת אינני זקוק, אבל כל אמרו לי לבקש"... איזו בושה וחרפה לבקש דבר שלא זקוקים לו. אומר ה"כוזרי": אם התפילות שלנו היו מעומק הלב, ובאמת היינו מבקשים 'ריבונו של עולם, את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח', וכך שאר הבקשות- אזי התפילות היו נענות, אבל התפילות שלנו 'כצפצף הזרזיר'. כמה גדולה הבושה.

בזוהר הקדוש כתוב, שהשמחה שעמיד הקב"ה לשמוח עם בריותיו בעת הגאולה, לא היתה שמחה שכזו מבריאת העולם ועד סופו. ומי יזכה לשמחה הזאת? "כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה", ומי שאינו מתאבל, אינו זוכה.

אנחנו נוהגים בשלושת השבועות במנהגי אבלות, לא מסתפרים, לא עורכים משתאות, אבל האבלות האמיתית צריכה להיות בלב. וכדי שתהיה זו אבלות כראוי, צריך האדם להתבוננות. בלי התבוננות, על מה הוא מתאבל?

אנחנו אומרים בסיום תפילת שמונה עשרה: "יהי רצון מלפניך שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך". מה הקשר בין בנין בית המקדש לבין "ותן חלקנו בתורתך"? כתוב במגילת איכה (ב,ט) "מלכה ושריה בגויים אין תורה", מבואר בספרים, כי הדרגה של לימוד התורה שהיתה בעת שבית המקדש על מכונו, היתה דרגה אחרת. התורה הזו אבדה עם החורבן, ועל כך אנו מתפללים שיבנה בית המקדש במהרה בימינו, ואז נזכה לאותה דרגה שהיתה בלימוד התורה- "ותן חלקנו בתורתך".

נושא בעול עם חברו

מדברים ומדברים, אבל איך עושים זאת בפועל? איך מגיעים למצב של 'מחכה לביאתו'? הדרך הראשונה- נושא בעול עם חברו. אפילו ישכנע האדם את עצמו שלא חסר לו דבר, יש לו מכל טוב, ומה הוא צריך כעת את המשיח. באמת אלו דברים בטלים ומבוטלים שהרי אמרו חז"ל (סוטה מט ע"א) "מיום שחרב בית המקדש, אין לך יום שאין קללתו מרובה מחברו", אבל נניח שהוא

אחת השאלות שישאלו את האדם, תהיה: "ציפית לישועה?" מאז החורבן והגלות, צריכים כל העת לצפות לגאולה השלמה. אבל רבותי, געוואלד, הבה ונתבונן: האם אנחנו באמת מצפים לישועה? אמנם כולנו אומרים: "כי לישועתך קיווינו כל היום ומצפים לישועה", אבל האם אכן המשיח חסר לנו באמת? אם היו שואלים פעם מישהו, אפילו אברכים צעירים, 'היכן תהיה בליל הסדר?'- התשובה הטבעית היתה: 'בעזר ה' יגיע המשיח ונעלה לירושלים, אבל אם חלילה הוא לא יבוא- אהיה בליל הסדר אצל השווער'. זו אינה מידת חסידות או דרגה מיוחדת. את זה יתבעו מהאדם- "ציפית לישועה"!

הרמב"ם בסוף הלכות מלכים (פרק יא הלכה א) כותב: "וכל מי שאינו מאמין בו אם מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר אלא בתורה ובמשה רבנו". דברים מפורשים כותב הרמב"ם. "וכל מי... שאינו מחכה לביאתו", האם יש למישהו איזה 'קולא' בחיוב זה? היום כאשר פוגשים מישהו בחו"ל ושואלים אותו, "נו, ר' יענקל, מתי תיסע לארץ ישראל?" הוא משיב: "כשהמשיח יבוא", וכוונתו- אולי בעוד מאה שנה, מי יודע? ואם מישהו חייב לי שלוש מאות דולר ואני שואל אותו: "משה, מתי תחזיר לי?" הוא משיב: "אם ירצה השם", עד ביאת המשיח אחזיר לך. כוונתו ברורה: אל תצפה לראות את הכסף בקרוב... זה נקרא 'שאינו מחכה לביאתו'.

אומרים אנו כל בוקר ב'גדל': "ישלח לקץ הימין משיחנו", לפדות מחכי קץ ישועתו". אל מי ישלח הקב"ה את המשיח לפדותו? אל אלו המחכים לישועה. כיצד מחכים?

אם הייתי אומר לכם, שהרב אלישיב צריך להגיע לבית המדרש, מי שבאמת היה מאמין שהוא אמור להגיע, היה ניגש כל כמה דקות אל החלון, להסתכל האם הוא כבר הגיע. הוא לא היה רגוע כל הזמן, בציפייה לבואו. אבל מי שאינו מסתכל ולא מוטרד, זה מכיוון שהוא חושב שאין סיכוי שהוא יגיע. כך גם מי שמצפה לביאת המשיח, אך על פי שיתמהמה הוא מחכה בכל יום שיבוא, אזי הוא מאמין בבואו.

אנחנו מתפללים על ביאת המשיח ועל בניין ירושלים. "תקע בשופר גדול לחרותנו", "השיבה שופטינו כבראשונה", "את צמח דוד עבדת", "ותחזינה עינונו בשובך לציון", תפילות על גבי תפילות. כך גם בברכת המזון אנו מבקשים: "רחם נא... על ישראל

אנשים עוברים ניתוחים קשים בראש, בלב, וכאן - ניתוח קטן של ילד, היה לי כל כך קשה לסבול. ומדוע? כי הרגשתי זאת בעצמי קודם לכן.

זה מה שדורשת התורה - להרגיש את השני. להיות נושא בעול. "ואהבת לרעך כמוך". אל תחשוב רק על עצמך, אלא גם על הזולת.

לפני המלחמה בתשכ"ז, למדתי בישיבת סלבודקא, אנשים רעדו מפחד באותם ימים. והנה השי"ת ריחם על עמו, ותוך ימים ספורים היתה ישועה גדולה, אני לא זוכר מימי שמחה גדולה, כמו שהיתה בימים הללו. ורק המשגית, רבי יחזקאל לוינסטיין זצ"ל, נראה רציני, ואמר: "געוואלד יהודים, איך אפשר לשמוח? כמה אלמנות ויתומים ובתים שבורים, נגרמו מהמלחמה הזאת?!" הוא לא הבין כיצד אפשר לשמוח כאשר אחרים סובלים.

כך הדבר באבל, וכך גם בשמחה. מגיעים לחתונה, צריך לחוש בשמחת החתן. אם נרגיש כך, יבוא המשיח, כי נצפה כל הזמן לישועה, ולא רק כדי שאנשים לא יסבלו.

אם ישאל השואל: מי אמר שכאשר יבוא המשיח, שוב לא יהיה סבל בעולם? הרי הרמב"ם כותב (הלכות מלכים, יב, א) "עולם כמנהגו נוהג?" הם כבר לא יהיו חולים?

הבה ונפתח את הרמב"ם ונראה מה הוא כותב (שם הלכה ה): "ובאותו הזמן לא היה שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ולא תחרות, שהטובה תהיה מושפעת הרבה וכל המעדנים מצויין כעפר, ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד".

הגיעו נא בנפשכם, אם אכן יהיו אז חולים, וכי "יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד? וכי "הטובה תהיה מושפעת הרבה?"

אז כמה צריכים אנו לחכות למשיח, אם לא בשביל עצמנו, לפחות בשביל אחרים.

(מתוך 'יחי ראובן')

חושב כך, שיש לו מכל טוב ולא חסר לו דבר, אבל שיתבונן סביבו, כמה צרות יש בעולם, כמה אנשים סובלים אנשים נמצאים בבתי חולים בייסורים נוראים. א שרעק אין דער וועלט. נורא ואיום. עוברים ניתוחים קשים. חולים מסוכנים.

אם אדם נושא בעול עם חברו, אזי הוא מרגיש שצריך לחכות לביאת המשיח. הגמרא אומרת שכל מי שאינו מתפלל על חברו, נקרא 'חוטא'. איזה חטא הוא עשה? הוא חילל שבת? אבל מאכל אסור? אין לו לב! הוא לא מרגיש את השני, כי אם היה מרגיש, היה מתפלל עליו.

אספר לכם מעשה שבדידי הוה עובדא.

היום חושבים שניתוח זה לא דבר רציני, יש הרי רופאים טובים... עברתי פעם ניתוח קל ביד, לא משהו רציני, בהרדמה מקומית. עושים מחיצה כדי שהמנותח לא יראה מה עושים לו, ולפתע באמצע הניתוח הרגשתי כיצד לוחצים ומושכים לי את הוורידים... פתאום חשתי רע ביותר, חולשה נוראה. לא יכולתי לדבר ולומר להם, אבל הם ראו במכונת הא.ק.ג. שיש איזה בעיה בלב. הם דיברו ביניהם מה לעשות, ונתנו לי משהו שיחזק את הלב.

בסופו של דבר הניתוח הצליח ברוך ה', ועם סיומו העבירו אותי לחדר התאוששות.

והנה אני רואה שם ילד מבני ברק, שמכניסים אותו לשם, בדרכו לעבור ניתוח. שאלתי מישהו איזה ניתוח הוא אמור לעבור, והלה השיב לי שזה ניתוח קטן, לא משהו רציני. חשתי חולשה בכל גופי. הילד הקטן הזה צריך לעבור ניתוח. למרות שאמרו שזה לא ניתוח גדול, לא יכולתי להפסיק מלחשוב עליו. נזכרתי בכל מה שעבר עלי בזמן הניתוח 'הקטן', והתחלתי לומר תהילים לרפואתו של הילד ללא הפסקה. כשהעבירו אותי למחלקה, בדרך ההשגחה ראיתי שמחזירים את הילד מחדר ניתוח, אמרו לי שברוך ה' הכל עבר בשלום, רק אז חזרתי לעצמי.

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי



הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

האם יכול אדם לאסור את חלקו בבית הכנסת על אחר?



ובחפצי הקדושה. וכיון שכך תיקנו, הרי השותפות מלכתחילה נעשית על דעת כן, ולפיכך, אף אם עבר אחד מהציבור ואסר את חלקו על אחרים, אין האיסור חל.

[שו"ע קנג, טו, ומשנ"ב פו-פז; בו"מ דרשו, 104; וראה ביה"ל ד"ה אינו כלום, וד"ה אינו יכול]

בית הכנסת, ספר תורה ושאר חפצי קדושה, השייכים לציבור, יש לכל אחד מהציבור חלק בהם. ותיקנו רבותינו הראשונים, שאין היחיד יכול לאסור את חלקו על הציבור או על היחיד, שאם לא כן, אם יפרוץ חלילה ריב בציבור, עשוי אחד מבעלי הריב לאסור את חלקו על האחרים כדי למנוע מהם את השימוש בבית הכנסת

אדם שיש בבעלותו בית כנסת פרטי - האם רשאי לאסור על אדם מסוים להתפלל בו?



שמונע את אותו יחיד מתפילה בציבור; ולפי טעם זה, אם יש בית כנסת אחר בעיר רשאי לאסור על היחיד, וכן רשאי לאסור על אשה להכנס לעזרת נשים, כיון שאינה מחויבת בתפילה בציבור.

[שו"ע קנג, טז, משנ"ב פח, וביה"ל ד"ה לאסרה; בו"מ דרשו, 105]

תקנות רבות תיקן רבינו גרשום מאור הגולה; ואחת מהן היא, שאדם שיש בבעלותו בית כנסת פרטי, לא יאסור על יחיד להכנס לתוכו, אלא אם כן אוסר על כל הציבור יחד. הסיבה לתקנה זו היא כדי שלא יתבייש אותו יחיד בדבר; ויתכן שמשום כך אין לאסור גם על אשה להכנס לעזרת נשים. ויש שכתב שהטעם הוא משום

מה הורה השל"ה הקדוש לתלמידיו של ה'כלי יקר'?



בפטירת בעל ה'כלי יקר', שטענו תלמידיו כי ראוי שהם יתעסקו בטהרתו ולא אנשי החברה קדישא, ושאלו את רב העיר, רבינו הקדוש בעל השל"ה, ופסק כי הקברנים המבטלים את עסקיהם בכל ימות השנה כדי לעסוק במצוה זו, קודמים לתלמידיו.

[משנ"ב קנג, צב; בו"מ דרשו, 109-108]

אנשי 'חברה קדישא' העוסקים בקביעות בטהרת מתים ובקבורתם, זוכים במצוות אלו, ואין אחרים יכולים לדחותם, בין אם רצונם להצטרף לחבורתם בקביעות, ובין אם רצונם לעסוק במצוות אלו פעם אחת בלבד. ומעשה שהיה בפראג בשנת שע"ט,

* אסור למשכן, להשכיר, או להשאיל, חפצי קדושה, אלא אם כן המלוה, השוכר או השואל משתמשים בהם לצורכי קדושתם בלבד, כגון תפילין - להניחן, ובית הכנסת - להתפלל בו בעשרה.
* מותר למכור בית כנסת עבור מזון וביגוד ללומדי תורה, צורכי נישואין של יתומים ועניים, או רכישת חפצי קדושה שקדושתם חמורה משל בית הכנסת, והכרחיים לציבור, כגון ספר תורה.
* בעבר היה מקובל שבני עיר מכבדים אחד מן הקהל ב'חזקה' לקיום מצוה מסוימת בקביעות, כגון בניית בית הכנסת; ובמקומות רבים נהגו שמצוה זו עברה בירושה גם לזרעו אחריו.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

הקראת הש"ץ לכהנים - בלחש או בקול רם?

יש להקריא גם את המילה הראשונה, וכך מנהג רוב ישראל בימינו. ורבים נוהגים להקריא בלחש, אך טעות היא בידם, ויש להקריא בקול רם.

[שו"ע קכח, יג, ומשנ"ב מז רמט; בו"מ דרשו, 64-65]

חובה להקריא לכהנים את פסוקי ברכת כהנים מילה במילה, והמקריא יקרא מתוך סידור; ואם לא הקריאו להם - יש מהאחרונים שכתב כי בדיעבד יוצאים ידי חובה. לדעת השולחן ערוך אין להקריא את המילה הראשונה - "יברכך" - אלא כשיש כהן אחד בלבד, אבל לשני כהנים ויותר לא יקרא; ולדעת הרמ"א

לפתוח את היום בטוב...



הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il